

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

ELŐTERJESZTŐ JAVASLAT

Kner tér Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

**Határ Győző Városi Könyvtár
Gyomaendrőd, Fő út 230.**

Gyomaendrőd, 2018. december 20.

Dinyáné Bánfi Ibolya
Intézményvezető

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

A javaslatot benyújtó intézményneve: Határ Győző Városi Könyvtár

Levelezési cím: 5500 Gyomaendrőd, Fő út 230.

Telefonszám: 66/218-370

E-mail cím: varosi.konyvtar@gyomaendrod.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Kner tér**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: **épített környezet**
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **Gyomaendrőd, Kner tér**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

Települési Értéktár.

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Gyomaendrőd egyik hangulatos tere a Kner emléktér, mely az egykori gyomai piac helyén lett kialakítva. A teret az egykori Úri kaszinó, mai vállalkozások épületei és a Hősök útja határolja. A téren át vezető sétaút folytatása az Erzsébet-ligetbe vezet.

A tér a Kner családnak állít emléket és rajtuk keresztül a nyomdászok megbecsülését is hivatott kifejezni. A teret 2005-ben avatták, központi elhelyezkedése és szépsége miatt a város lakóinak és turistáinak kedvelt helye.

A tér megvalósításának ötlete 1999-re nyúlik vissza. 1999. augusztus 14-én a Gyomai Kner Nyomda ünnepséget rendezett: a nyomdaalapító legkisebb gyermekére, Kner Albertre emlékeztek születésének centenáriuma alkalmából. Kner Albert Amerikai Egyesült Államokban élő leszármazottainak kérésére emlékfákat ültettek az idegen országokban elhunyt szülei, rokonaik emlékére. Hársfát ültettek Kner Albert, felesége Susan, Kner Erzsébet és Haiman György emlékére. A város nevében dr. Dávid Imre polgármester ültetett emlékfát a Kner család emlékére. A hársfákat a tér Hősök útja felőli oldalán ültették el, ott ahol a Kner Izidor anyagi támogatásával egykor elültetett, háborúban elesett gyomai hősök emlékét őrző hársfák is állnak.

Az ünnepségen a Kner család tagjai szinte teljes létszámba jelentek. Dr. Dávid Imre felvázolta előttük egy emléktér kialakításának lehetőségét, hogy a város ezzel is kifejezze Knerék iránti tiszteletét és megbecsülését. A leszármazottak megtiszteltetésnek tekintették a lehetőséget és örömmel mondtak igent a tervre.

A város saját erőforrásait pályázati támogatással kiegészítve tudta megvalósítani a szép tervet. Külső szakértők bevonásával alakították ki a tér elrendezését. Sziráczki Mihály táj-és kertépítő mérnök tanulmánytervében a tér kialakítására több változatot készített, a képviselő-testület a IV. számú változat megvalósítása mellett döntött. A szükséges engedélyek, tervezési-kivitelezési munkálatok után 2005. május 27-én került sor az avatóünnepségre. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma képviselőjében Bozóki András miniszter avatta fel az emléktérteret, majd ezt követően a Kner család tagjaival közösen egy hársfát ültetett Kner Endre emlékére.

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

A háromszög alakú, 2500 m²-es tér szélesebb, Hősök útja felőli részén található a Kner emlékmű. Az emlékmű Kis Nagy András alkotása, 1982-ben készült a nyomda alapításának száz éves jubileuma alkalmából. Kner Izidort és elsőszülött fiát, Kner Imrét egy-egy süttői mészkőből faragott könyv jeleníti meg. A jelképes könyveket bronzból készített domborműveik és munkásságukra utaló szövegek díszítik, melyekhez Zigány Edit Egyetemi-antikvához közelálló, fémből öntött betűit használták. A Fő út-Tompa kereszteződéséből 2004 decemberében helyezték át új helyére, ahol virágok, bokrok, padok és fából készült árnyékoló veszi körbe az emlékművet.

Az emlékművet ellensúlyozandó, a tér liget felőli oldalára került a Tudás kútja. A Kner ihletésű és a kneri örökséget szimbolizáló csobogókút Kungl György Munkácsy-díjas szobrász alkotása. A művész így fogalmazta meg a Tudás kútja csobogókút koncepcióját: *„A tervezett mű alapkonceptiójához két irányból közelítettem, Mindkettő kiindulópontja a betű, a könyv, a nyomtatás. Egyrészt Kner Imre tipográfiai hitvallása, letisztult, egyszerű stílusa, ami a síkfelület és a betű gazdag viszonylatrendszerén alapszik. A kút egy körülbelül 5 méter átmérőjű lángolt vörös gránittal burkolt körlapon áll. A gránitburkolat lapjain betűk jelennek meg a lapokba vésve. A kút egy hengeres, felfelé keskenyedő forma, alul 260 cm, felül 160 cm átmérőjű. Magassága 130 cm, sötét zöldes szürke gránitlapokkal burkolva.”*

A kút kávéján, nyomdai betűket idéző, kiemelkedő bronz betűkkel Kner Imre nyomdász, tipográfus ismert gondolata olvasható: *„Életem értelme nem az, hogy nyomdász vagyok, hanem az, hogy szolgálok.”*

2014. április 12-én újabb emlékfával gyarapodott a Kner tér. A nyomda dolgozói Papp Lajos emlékére ültettek hársfát, aki közel két évtizedig volt a nyomda igazgatója.

Források:

- Gyoma jelenti a hazát... Kner-hársfák az emlék útján. Gyomaendrődi Híradó. 8. évf. 9. sz. (1999. szeptember) 7. p.
- Évforduló. I. Száz éve született Kner Albert. 1999. augusztus 14. – Centenárium ünnepség és kiállítás. II. A Kner név és Gyoma elválaszthatatlan egymástól. III-IV. Hársfákat ültettek a Kner család emlékére. Gyomaendrődi Szó-beszéd. 8. évf. 8. sz. (1999. augusztus) Melléklet I-IV.
- Kner Albert centenáriumi ünnepség. Városunk. 6. évf. 9. sz. (1999. szeptember) 143. p.
- Kner emlékmű. Békés Megyei Hírlap. (1999. szeptember 28.) 8. p. (Gyomaendrődi mozaik – Hírek)
- Kner Emléktér kialakítására vonatkozó tervjavaslat elfogadása. Gyomaendrőd Város képviselő-testülete 321/2001. (XII. 20.) KT sz. határozata. <http://www.hatarozatok.hu/publikacio/baafd4d4c50a9f993441e19e049583e0/dontes/2921894>
- Cs. R. [Csath Róza]: Park lesz a volt piactérből. A kútból kiolvasható a nyomdászat története. Békés Megyei Hírlap (2002. március 25.) 1. p.
- L. J. [Lipták Judit]: Megújul a gyomaendrődi Kner tér. Békés Megyei Hírlap. (2004. január 20.) 7. p.
- Lipták Judit: Emlék a nyomdaalapítóknak. Téravató. A Kner család tagjai is eljöttek az ünnepségre. Békés Megyei Hírlap. (2005. május 28.) 3. p. (Megyei körkép)
- A Kner tér ünnepélyes átadása. Gyomaendrődi Híradó. 24. évf. 6. sz. (2005. június) 8. p.

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

- Faludi Viktória: Kner emléktér, Gyomaendrőd. Magyar Grafika. 2005/4. 62. p.
http://mgonline.hu/system/articles/259/articles_259_original.pdf?1479179322
- Szilágyi Ferenc: A könyves család gyomai Emlékparkjának fölavatására. Gyomaendrődi Híradó. 24. évf. 7. sz. (2005. július) 8. p.
- Füzesné Hudák Julianna: „Virágzó könyveskert”. Történetek, legendák, emlékek a gyomai Knerekről. 2005.
https://www.kozterkep.hu/~26529/A_tudas_kutja_Gyomaendrod_2004.html
- In memoriam Papp Lajos. <http://mgonline.hu/hirek/in-memoriam-papp-lajos>
- In memoriam Papp Lajos. <http://www.gyomaendrod.hu/list/hirek/5644?design=2>
- <http://hgyvk.hu/index.php/adatbazis/varostorteneti-vetelkedo/31-szocikkek>
- A Kner emléktér. <http://hgyvk.hu/index.php/adatbazis/varostorteneti-vetelkedo/31-szocikkek>

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A Kner családnak emléket állító tér városunk egyik kedvelt területe. Központi elhelyezkedése, a rendezett térszerkezet és a Kner család szellemiségéhez kapcsolódó térelemek a méltó megemlékezés mellett a pihenés kellemes helyszínét is biztosítják. Gyomaendrőd népszerű, hangulatos közterületét javasoljuk a Települési Értéktárba.

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Alulírott Dinyáné Bánfi Ibolya a Határ Győző Városi Könyvtár nevében eljárva hozzájárulok, hogy az intézmény által készített anyagot, képeket a Gyomaendrődi Települési Értéktár Bizottság felhasználja, nyilvánosságra hozza.

Gyomaendrőd, 2018. december 20.

Dinyáné Bánfi Ibolya
Intézményvezető